

ศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการระดมทรัพยากรของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Study of the Relationship between School Administrators' Leadership
Behavior and Resource Mobilization of Secondary Schools under the
Office of the Basic Education Commission

ขัตติยา ดวงสำราญ

Khattiya Duangsamran

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Education Silpakorn University, Thailand

Email: duang2499@gmail.com

Received May 7, 2021; Revised May 22, 2021; Accepted July 5, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) การระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำนวน 302 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน/ผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 906 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามแนวคิดของเซอร์จิโอวานี และการระดมทรัพยากร ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมุติฐาน ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความมุ่งประสงค์ ความยืดหยุ่น หลักในการทำงาน การบริหารคน การมองการณ์ไกล มีหลักการ และความรับผิดชอบต่อแผน ด้านความจำเป็นพื้นฐาน และหลักการปกครอง ตามลำดับ

2. การระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ระดับมากถึงมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กฎหมาย ความศรัทธา แรงจูงใจ ประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม และการบริหารทรัพยากร

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำ; การระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา; ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the leadership of the administrators of the secondary school under the Office of the Basic Education Commission 2) Mobilization of resources of Secondary Schools under the Office of the Basic Education Commission and 3) Relationship of executive leadership and Mobilization of resources of secondary schools under the Office of the Basic Education Commission. Using the school as an analytical unit. The sample group consisted of 302 schools, 3 persons per school are 1 The School Director/Represent the School Director, 1 Deputy School Director and 1 Teacher, totaling 906 people. The research tool was a questionnaire about the leadership of the administrators on the according to the concept of Sergiovanni. And resource mobilization under the National Education Act B.E. 2542 Amendment (No. 4) B.E. 2562. Data analysis using a package software. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean. Standard deviation Hypothesis testing. Using Pearson's Correlation Coefficient Analysis was used. The results of the research were as follows:

1. Leadership of the High School Administrators under the Office of the Basic Education Commission. The overall and the aspects are at a high level. In descending order: Purpose, flexibility, work principles, people management, foresight, principles and affection, organization, basic necessity planning. And the principle of governing, respectively

2. Resource Mobilization of Secondary Schools Under the Office of the Basic Education Commission The overall picture is at a high level. When considering each aspect, at the highest level in descending order: Law, Faith, Motivation, Public Relations. Participation And resource management, respectively

3. The leadership of the administrators was related to the resource mobilization of the secondary schools. Under the Office of the Basic Education Commission the overall relationship was statistically significant at the .01 level.

Keywords: relationship; Leadership; Resource mobilization.

บทนำ

เมื่อสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมไปอย่างรวดเร็วประเทศไทยอยู่ในช่วง เวลาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบ อย่างรุนแรง สังคมไทยเริ่มมีการตื่นตัวที่จะติดตามความเปลี่ยนแปลง ทั้งทางบวกและทางลบ วาระการพัฒนาของโลกมุ่งพัฒนาระบบการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สถานศึกษาจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง และพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เพื่อเป็นหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมือง พลโลก โดยทุกภาคส่วนของสังคมต้องมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดี ย่อมส่งผลต่อองค์กรให้ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคล ในการใช้ศิลปะแห่งกระบวนการ อิทธิพล ชักนำตนให้ปรารถนาทำกิจกรรมในสถานการณ์หนึ่ง จนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นในผู้บริหารทำได้ถ้ามีการฝึกอย่างจริงจัง ให้มีความเชื่อมั่นในตนเองพร้อมทั้งรักษาความมั่นคงและทำให้องค์กรหรือหน่วยงานดำเนินงานไปได้ด้วยความราบรื่นและอย่างยั่งยืน อีกทั้งมีความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นยอมรับการชี้นำที่ก่อให้เกิดความสำเร็จผลตามที่ต้องการ (จุฬพล โพธิสุวรรณ, 2564) ในการที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพ ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย และบริหารงานแบบกระจายอำนาจ โดยเน้นให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ สร้างให้เกิดศรัทธา โดยทำตัวเป็นแบบอย่างแก่ครู ให้ขวัญและกำลังใจ

มีการเสนอให้ระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่นๆ นอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดินมาใช้ในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ระบุให้สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน และสถาบันทางศาสนา ส่งเสริมและให้แรงจูงใจ ในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดยใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ตามความเหมาะสมและความจำเป็น จากที่กล่าวมาแสดงถึงความสำคัญและความจำเป็น

ที่จะต้องพัฒนาแนวทางปฏิบัติในการทำงานให้สูงขึ้น โดยรัฐให้การสนับสนุนทางการเงินและความช่วยเหลือทางวิชาการ ตลอดจนอำนวยความสะดวก เพื่อให้ภาคเอกชนและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

จากรายงานสรุปผลการติดตามประเมินผล การดำเนินงานการจัดการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ 2560-2561 พบว่ามีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา ซึ่งอาจจะเกิดจากปัจจัยหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่มีความสำคัญที่สุด เพราะถือว่าเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารงานต่างๆ ในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ แต่สภาพปัจจุบัน ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับที่ควรพัฒนา ขาดการจัดองค์กรโครงสร้างระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร ส่งผลให้การบริหารงาน ไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร และทำให้คุณภาพการศึกษาไม่น่าพึงพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) นอกจากนี้ ผลการประเมินตรวจสอบรายงานผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ปีการศึกษา 2559-2561 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นมูลเหตุสำคัญประการหนึ่งที่มีผลทำให้การประเมินคุณภาพการศึกษา ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งเป็นเพราะผู้บริหารขาดภาวะผู้นำและปัจจัยอื่นๆ เช่น คุณลักษณะของตัวนักเรียน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ดังนั้นการศึกษาศวามสัมพันธ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัย สื่อสิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการศึกษา วิเคราะห์งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นกระบวนการที่ใช้อำนาจเหนือบุคคลหรือกลุ่มในการพยายามทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ (Hersey and Kenneth, 1993) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ศิลปะในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยความเต็มใจ (โพธิ์ฤทธิ์ สนิลรัตน์, 2553) ทำให้ความร่วมมือ ยินยอม โดยใช้การบริหารการเปลี่ยนแปลง และดำเนินกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์การ (ราชบัณฑิตยสภา, 2558) สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหาร ที่ทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

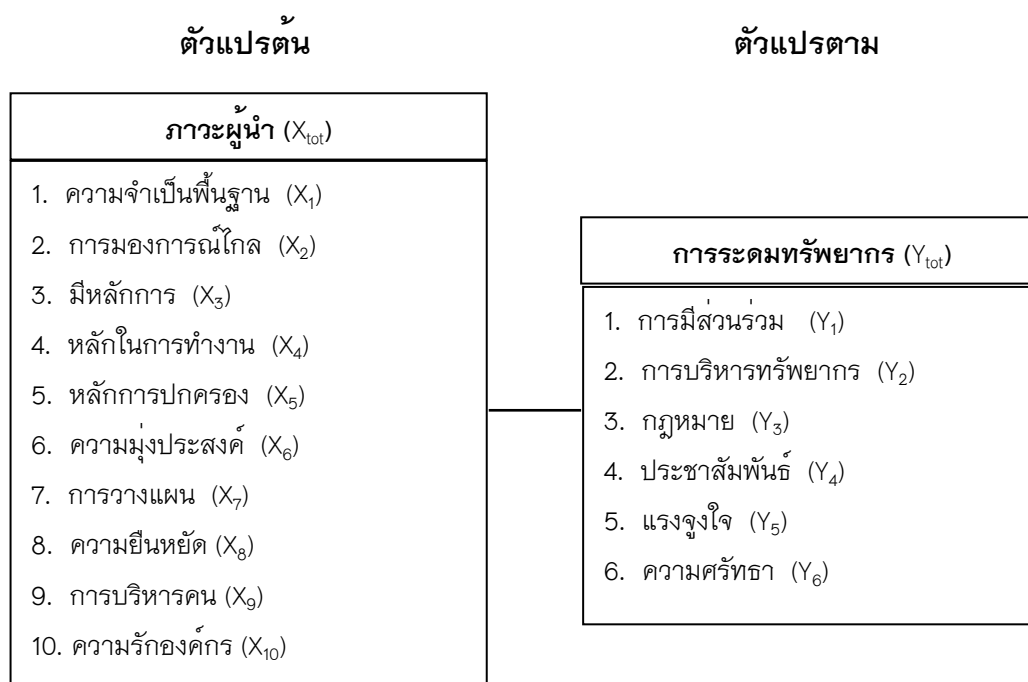
ภาวะผู้นำของผู้นำหรือผู้บริหารที่มีคุณภาพ ย่อมมีคุณลักษณะที่เห็นได้ชัดเจน มีนักการศึกษาแสดงแนวคิดไว้มากมาย เช่น Hoy and Miskel (2001) ได้แบ่งคุณลักษณะของผู้นำออกเป็น 5 ลักษณะ คือ 1) ความเป็นผู้มีความสามารถ 2) ความเป็นผู้มีความสำเร็จ 3) ความเป็นผู้มีคามรับผิดชอบ 4) ความเป็นผู้เข้าไปมีส่วนร่วม และ 5) ความเป็นผู้มีฐานะทางสังคม สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ได้นำแนวคิดของ Sergiovanni (1982) ที่เสนอยุทธวิธีและยุทธศาสตร์สำหรับผู้นำที่มีคุณภาพเป็นหลัก 10 ประการ ที่เรียกว่า The 10 – p Model of Quality Leadership โดยกล่าวว่าผู้นำที่มีคุณภาพจะต้องมีลักษณะดังนี้ 1) ความจำเป็นพื้นฐาน 2) การมองการณ์ไกล 3) มีหลักการ 4) หลักในการทำงาน 5) หลักการปกครอง 6) ความมุ่งประสงค์ 7) การวางแผน 8) ความยืดหยุ่น 9) การบริหารคน และ 10) ความรักองค์กร

การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะทรัพยากรเป็นปัจจัย สำหรับการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบัน แต่งบประมาณภาครัฐให้เท่าไรก็ไม่เพียงพอ การที่รัฐต้องการให้คนไทยทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันก็ยากที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 1 มาตรา 9 (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา หมวด 7 มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรู้ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงิน และทรัพย์สินทั้งจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ดังนั้นการระดมทรัพยากร จึงหมายถึง การที่สถานศึกษามีวิธีดำเนินการเร่งรัด รวบรวม จัดหาหรือขอความร่วมมือเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร ทั้งที่เป็นเงินและทรัพยากรที่มีใช้เป็นตัวเงิน ประเภท บุคคล ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและการผสมผสาน องค์ประกอบในการใช้ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การบริหารทรัพยากร กฎหมาย ประชาสัมพันธ์ แรงจูงใจ และความศรัทธา

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของ Sergiovanni (1982) และการระดมทรัพยากรของกระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 โดยได้กรอบแนวคิดการวิจัยดังแผนภาพที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) การเลือกตัวอย่าง ตามโอกาสทางสถิติ (Probability sampling) แบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) ดังนี้ เลือกตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Area or cluster sampling) คือ ภาค จำนวนทั้งหมด 6 ภาค ได้แก่

ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันตก ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดจังหวัดทุกจังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทั้งหมด 42 เขต เพื่อสุ่มตัวอย่างโรงเรียนโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) และได้โรงเรียนทั้งสิ้น 331 โรงเรียนกำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คนประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 993 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในปัจจุบัน และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำ ที่สร้างขึ้น ตามแนวคิดของ Sergiovanni และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การระดมทรัพยากรของโรงเรียน สร้างตามกระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เป็นการวัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1961) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) เท่ากับ 0.972 ตามวิธีการของ Cronbach (1984) โดยสถิติที่ใช้คือ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Aritmatic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ จากโปรแกรมสำเร็จรูปไปวิเคราะห์เทียบกับเกณฑ์ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ ตามแนวคิดของ ชีรศักดิ์ อุณารมณเลิศ (2558) ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ตั้งแต่ 0.30 – 0.69 ถือว่าตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ต่ำกว่า 0.30 ถือว่าตัวแปรคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความมุ่งประสงค์ ความยืนหยัด หลักในการทำงาน การบริหารคน การมองการณ์ไกล มีหลักการ และความรักองค์กร การวางแผน ความจำเป็นพื้นฐาน และหลักการปกครอง ตามลำดับ

2. การระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ กฎหมาย ความศรัทธา แรงจูงใจ ประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมและด้านการบริหารทรัพยากร ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้อยตามกัน

การวางแผน ($r_{xy} = .701$)		การระดมทรัพยากร ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน
การบริหารคน ($r_{xy} = .720$)		
ความรักองค์กร ($r_{xy} = .718$)		

แผนภาพที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตมากที่สุด คือ ความมุ่งมั่นประสงค์ รองลงมาคือความยืนหยัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารนั้นมีบทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องช่วยให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำของหน่วยงานเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อสถานภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาและต่อผลการปฏิบัติของหน่วยงานที่สังกัด ต้องเป็นผู้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของผู้ตาม เวลาปฏิบัติงานจึงตั้งความมุ่งหมายในการทำงาน เพราะความมุ่งหมายจะช่วยแสดงให้เห็นถึงแนวทางในการทำงาน ความสำเร็จและความผิดพลาด นอกจากนี้การมีความมุ่งหมายยังช่วยให้ผู้นำได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักการและวิธีดำเนินการ และเป็นเครื่องช่วยประสานให้ผู้ปฏิบัติงานได้เข้าใจ และดำเนินไปทางเดียวกัน (Sergiovanni, 1982) ผู้นำที่ดีจะต้องมีความยืนหยัดต่อหลักการที่สำคัญ ที่ได้กำหนดไว้เป็นเป้าประสงค์และผลผลิต ทั้งนี้หมายความว่าผู้นำจะต้องเข้าใจถึงคุณค่าที่พึงจะได้รับด้วย ความยืนหยัดของผู้นำจำเป็นจะต้องสื่อความหมายให้ถูกต้องและเข้าใจตรงกัน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการทำงาน และควรยืนหยัดในหลักการอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานนั้น ๆ (Sergiovanni, 1982) ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง ชอบธรรม ไม่ทำผิดระเบียบกฎหมาย ตัดสินใจและกระทำการใด ๆ บนพื้นฐานของหลักการ กฎหมาย ความ

ยืนหยัดของผู้นำจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญมากในการบริหารโรงเรียนที่ผู้บริหารที่ดีพึงมี สอดคล้องกับ บุญพา พรหมณะ (2559) ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ยังสอดคล้องกับ ดวงแข สุขประเสริฐ และปิยะนาถ บุญมีพิพิธ (2563) พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการได้แก่ ด้านหลักในการทำงาน ด้านการมองการณ์ไกล และด้านความยืนหยัด โดยมีประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 83.00

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กฎหมาย รองลงมาคือ ความศรัทธา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีข้อกำหนดไว้อย่างชัดเจน มีแนวนโยบายในการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ และการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ซึ่งหัวใจของการระดมทรัพยากร คือ ความมีประสิทธิภาพ และมีความโปร่งใส เพราะถือเป็นการสร้างความศรัทธาเชื่อมั่นต่อผู้สนับสนุน จะมีผลต่อเนื่องให้เกิดการสนับสนุนที่ยั่งยืนต่อไป รวมทั้งเกิดการเพิ่มยอดปริมาณการสนับสนุน ทั้งที่เป็นยอดเงินหรือการสนับสนุนในรูปแบบอื่น ประสิทธิภาพและความโปร่งใสที่ตรวจสอบได้ตลอดเวลา สร้างได้ด้วยหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับ Frazer (2005) ที่พบผลการวิจัยชี้ชัดว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริจาคกับผู้ระดมทุนจะขึ้นอยู่กับความไว้วางใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการกระตุ้นให้มีการบริจาคในจำนวนที่สูง เพราะผู้บริจาคเชื่อมั่นว่าผู้ขอบริจาคจะนำเงินที่บริจาคไปใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์จริง แต่หากผู้ขอบริจาคโกหกหลอกลวงความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น และการบริจาคจะหดหายตามไปด้วยและสอดคล้องกับ พิณสุตา สิริรังศรี (2561) พบว่า การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในระดับนโยบายมีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งถือว่ามีความสัมพันธ์ในระดับสูง แสดงว่ามีที่ความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าถ้าผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมจะเพิ่มความพยายามและความพึงพอใจให้แก่ผู้ตาม การที่ผู้ตามได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วม ย่อมทำให้เกิดความเข้าใจในงานดีขึ้น และรู้สึกคุณค่าของตัวเองที่ได้รับการยกย่อง ย่อมมีความพึงพอใจมากขึ้น (Yukl, 1989) แต่ผู้บริหารก็ยังคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ในการอำนวยความสะดวก การวินิจฉัย สั่งการ การควบคุม กำกับ ดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา มีบทบาทเป็นผู้สื่อสารใช้สื่อเพื่อการสื่อสารในการประชาสัมพันธ์ (Ronald, 1997) รวมถึงบทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร ต้องมีความสามารถในการบริหารการเงินและงบประมาณ การ

บริหารวัสดุ ครุภัณฑ์ การก่อสร้าง การบำรุงรักษา ตลอดจนการสนับสนุนจากภายนอก (ณัฐวรรณ ฐิตาคม, 2556) สอดคล้องกับงานวิจัย ปันฑารัต บัญญัติ (2553) พบว่า ผู้นำแต่ละคนมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน อันเนื่องมา จากภูมิหลังความเป็นมา และประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไป โดยมีลักษณะดังนี้ การสื่อสารความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ ความสามารถในการปรับตัว และความซื่อสัตย์เป็นที่ไว้วางใจ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ทั้ง 10 ด้าน คือ ความจำเป็นพื้นฐาน การมองการณ์ไกล มีหลักการหลักในการทำงาน หลักการปกครอง ความมุ่งประสงค์ การวางแผน ความยืดหยุ่น การบริหารคน และความรักองค์กร มีความสัมพันธ์กับการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 6 ด้าน คือ การมีส่วนร่วม การบริหารทรัพยากร กฎหมาย ประชาสัมพันธ์ แรงจูงใจ และความศรัทธา มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

ภาวะผู้นำของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. กระทรวงศึกษาธิการควรนำข้อค้นพบของภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นข้อมูลประกอบ การพิจารณากำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางการบริหารจัดการให้กับสถานศึกษา
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารของสถานศึกษาในสังกัดของตนเอง โดยนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการจัดอบรมพัฒนาภาวะผู้นำที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมี และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งด้านการระดมทรัพยากรของโรงเรียน ให้กับสถานศึกษาในสังกัดต่อไป

3. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปประเมินตนเองในประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่มีปัญหา และสามารถนำข้อค้นพบไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีทิศทางที่ชัดเจนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร กับการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรมีศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการระดมทรัพยากร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- จุมพล โพธิ์สุวรรณ. (2564). พฤติกรรมผู้นำเชิงยุทธศาสตร์. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(1), 135–148.
- ณัฐวรรณ จิตตาคม. (2556). การประยุกต์ใช้พรหมวิหาร4ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดวงแข สุขประเสริฐ และ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 6(2), 496–511.
- ธีรศักดิ์ อุ่ณนารมณเลิศ. (2558). วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญพา พรหมณะ. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ปิ่นทาร์ต บุญอนันต์. (2553). คุณลักษณะผู้นำของกรรมการชุมชนมาบสอง-ค่ายมวย เขตเทศบาลเมืองหนองปรือ จังหวัดชลบุรี กับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม(สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิณสุตา สิริธวัชศรี. (2561). การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2553). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2558). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: เจียยั้ว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552–2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Cronbach, J. L. (1984). *Essentials of Psychology Test*. (4th ed.). New York: Harper & Row.
- Frazer, K. J. (2005). Maximizing Ethical Practices in Fundraising. *Masters Abstracts International*, 43(2), 414.
- Hersey, P., & Kenneth H. B. (1993). *Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resources*. (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Hoy, W. K., & Cecil G, M. (2001). *Educational Administration: Theory, Research and Practice*. (6th ed.). New York: McGraw–Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGraw–Hill.
- Sergiovanni. T. J. (1982). Ten Principle of Quality Leadership. *Educational Leadership*, 39(5), 331–339.
- Yukl, A. G. (1989). *Leadership in Organization*. (2nd ed.). New Jersey: Prentice Hall.